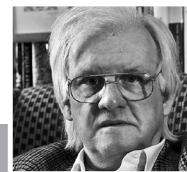

Szakolczay Lajos

Marci, a szabadságdalnok

Jankovics Marcell 1941–2021

Szakolczay Lajos
(1941, Nagykanizsa)
irodalomtörténész, művé-
szetkritikus, Kismaroson él
Széchenyi-díjas

Amikor meghallottam halálhírét, csizmák tapostak a szívembe. Nyolcvan felé haladva, csak fél évvel volt fiatalabb nálam. Az nem lehet, hogy aki olyan gyakran kirándult a Tejútra, s a Fehérlófia hátán oly sokszor Csaba királyfi nyomába szegődött, és világot gyűjtve megénekelte *Az ember tragédiáját* – mitikus barangolásai karakteres, jól kiküzdött én-képet tükröznek –, egyszer csak fogja magát, és hőseinek nyomába lépven elillan.

Nem lehet, mert Marci küzdő szellem volt. Sok vérből összegyúrt magyar. Konok munkamániás, akinek a rajzolás, a festés, a filmkészítés (animáció), az írás, a baráti disputa, a közöség szolgálata, az MMA (ahol fölnéztek rá) volt az élete. Egyben ajzószer, gyógyszere. Ha nincs ez az értéktermő „összevisszaság”, már rég a nemlét szigetén landolt volna.

Noha tudtunk egymásról, hiszen egy malomban öröltünk – a 70. születésnapján humoros limerikékben köszöntöttem is –, nem voltunk naponta összejáró barátok. Talán egy éve is van (épp a *Trianonjáról* szóló szövegemet fogalmaztam), hogy telefonon hosszan beszélgettünk. Életről, halálról, az előttünk álló – mert a nyughatatlan szellem azt gondolja, hogy örök-ké él – megannyi feladatról.

Az összetartozás jó íze azt üzeni, hogy *csinálni kell!* Magunkra, az egyetemes magyarságra, a kultúrára, a történelmet ért sebeinkre, s nem utolsósorban – hadd lengjen Pozsonyban, Kolozsvárt, Szabadkán és Ungváron is a zászló – a kisebbség autonómiáért végzett küzdel-

mére figyelve. Ez a „csinálni kell” nála erkölcsi parancs volt. Hat évtizedes boldogságfutam.

Magyar, horvát, örmény, osztrák, lengyel, szlovák „szülőföld” égette a talpát, hiszen az őseinek szülőtte föld számára nem csupán földrajzi fogalom volt, hanem a véráram működtetője is. Szinte vallást érő buzgalommal hitt a Mindenségben.

Szívében hordott rejtjelei – valamely felvidéki templom freskója, a maga is faragta *Jelképtár* megannyi világtágító üzenete, vérző gúnyrajzainak Trianon-képe, Sisyphus töretlen hite – arra sarkallták, hogy *mindenségporként* szállongva Igét hirdessen. Mindig ember legyen a talpán. Hiszen a kitelepítés és a családot ért egyéb borzalmak – kis gulágjaink is végtelen fájnak – nem elszívták az alkotóerőt, hanem a *csak azért is* révén megsokszorozták.

Amikor Március 15-e ünneplése tiltva volt, a Hoppál Miskáéknál összegyűlt „válogatott” társaság, Marcival az élén, 1848 világitó fáklyáját, a szabadságot ünnepelte. Tudta, tudtuk, hogy el fog jönni az az idő – szerencsére el is jött –, amikor nem kell szégyenkezni az igazságosztó kokárda ereje miatt. Jankovics Marcell akkor is egyenes derékkal állt az ebédlő fala mellett, és sugárzó szeméve intett: ne féljetek!

Valójában egész életében tettere buzdító harangozó volt. Toborzó gesztussal – szabadságdalnok. Az is lehet, hogy maga volt a harang, illetve a harang szíve. Égi poggyászként kísérje, megnyugvást adva, a harsogó csönd!